

แรงงานนอกระบบ ชีวิตที่ไร้หลักประกัน

- ในปี 2565 ประเทศไทยมีแรงงานนอกระบบสูงถึง 20.2 ล้านคน คิดเป็นร้อยละ 51 ของจำนวนผู้มีงานทำทั้งหมด โดยกระจายตัวอยู่ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือมากที่สุด ส่วนใหญ่อยู่ในภาคเกษตรกรรม อย่างไรก็ตาม **แรงงานนอกระบบมีแนวโน้มลดลงอย่างต่อเนื่อง** จากร้อยละ 55.3 ในปี 2561 เป็นร้อยละ 51 ในปี 2565

แนวโน้มของแรงงานในและนอกระบบ พ.ศ. 2561-2565

ที่มา : การสำรวจแรงงานนอกระบบ พ.ศ. 2565 สำนักงานสถิติแห่งชาติ

- ความเหลื่อมล้ำของค่าจ้างระหว่างแรงงานในระบบและนอกระบบ โดยแรงงานในระบบได้รับค่าจ้างเฉลี่ยมากกว่าแรงงานนอกระบบถึง 2.1 เท่า โดยได้รับค่าจ้างเฉลี่ย 15,797 บาทต่อเดือน ขณะที่แรงงานนอกระบบได้รับค่าจ้างเฉลี่ยเพียง 7,539 บาทต่อเดือน สะท้อนให้เห็นถึงความเหลื่อมล้ำของค่าจ้างระหว่างกลุ่มแรงงาน ส่งผลต่อความมั่นคงในชีวิตของแรงงาน

ค่าจ้างเฉลี่ย (บาทต่อเดือน)

15,797
แรงงานในระบบ

7,539
แรงงานนอกระบบ

ที่มา : การสำรวจแรงงานนอกระบบ พ.ศ. 2565 สำนักงานสถิติแห่งชาติ

- ผู้สูงอายุส่วนใหญ่เป็นแรงงานนอกระบบ โดยผู้สูงอายุที่เป็นแรงงานนอกระบบมีมากถึง 4.1 ล้านคน (ร้อยละ 86.4) ส่งผลกระทบต่อคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ เนื่องจากผู้สูงอายุที่เป็นแรงงานนอกระบบไม่ได้รับความคุ้มครองหรือไม่มีหลักประกันทางสังคมจากการทำงาน

- ปัญหาที่แรงงานนอกระบบต้องเผชิญส่งผลกระทบต่อความมั่นคงในชีวิต ทั้งปัญหาจากค่าตอบแทน ความไม่ปลอดภัยในการทำงาน สภาพแวดล้อมการทำงานที่ไม่เหมาะสม รวมถึงการไม่ได้รับสวัสดิการความคุ้มครอง ส่งผลให้แรงงานนอกระบบมีประสิทธิภาพในการทำงานที่ลดลง มีความเสี่ยงที่จะไม่ได้รับความเป็นธรรมในการจ้างงาน รวมถึงมีรายได้ไม่แน่นอนและไม่เพียงพอต่อการออม

- การสร้างแรงจูงใจให้แรงงานนอกระบบเข้าสู่ภาคแรงงานในระบบเพิ่มขึ้น รวมถึงพัฒนาระบบสวัสดิการที่เหมาะสมให้ครอบคลุมแรงงานทุกกลุ่ม
- การฝึกอบรมทักษะของแรงงานนอกระบบเพื่อพัฒนาความรู้ความสามารถให้สามารถประกอบอาชีพที่นำไปสู่การเพิ่มรายได้และสร้างความมั่นคงในชีวิต
- การสร้างวินัยการออมเพื่อวางแผนการใช้จ่ายอย่างเหมาะสม

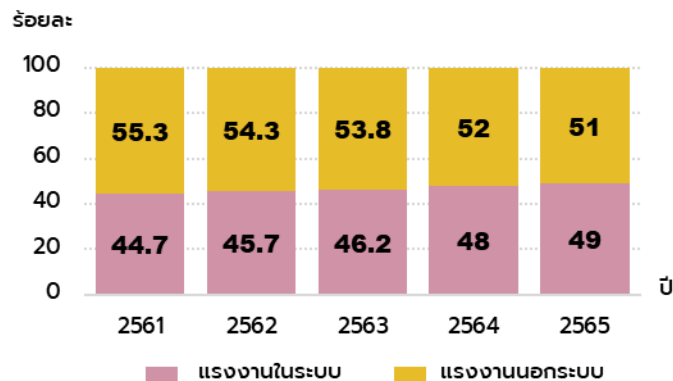

แรงงานนอกระบบ ชีวิตที่ไร้หลักประกัน

จากสถานการณ์การเปลี่ยนแปลงทางสังคมที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว ล้วนส่งผลกระทบต่อคนทุกช่วงวัย โดยเฉพาะอย่างยิ่งประชาชนกลุ่มเปราะบางซึ่งมีหลักประกันและความมั่นคงในชีวิตที่ต่ำกว่าประชาชนทั่วไป แรงงานนอกระบบเป็นกลุ่มหนึ่งที่มีความเปราะบางเนื่องจากไม่ได้รับความคุ้มครองหรือไม่มีหลักประกันทางสังคม จากการทำงาน มีความไม่แน่นอนของรายได้ รวมถึงมีความเสี่ยงสูงจากการถูกเลิกจ้างกะทันหันจากภาวะเศรษฐกิจ ซึ่งจะส่งผลต่อการขับเคลื่อนระบบเศรษฐกิจของประเทศ ข้อมูลจากการสำรวจแรงงานนอกระบบ พ.ศ. 2565 โดยสำนักงานสถิติแห่งชาติ พบว่า

- ในปี 2565 ประเทศไทยมีแรงงานนอกระบบสูงถึง 20.2 ล้านคน หรือคิดเป็นร้อยละ 51 ของจำนวนผู้มีงานทำทั้งหมด โดยกระจายตัวอยู่ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือมากที่สุด ส่วนใหญ่อยู่ในภาคเกษตรกรรม อย่างไรก็ตาม แรงงานนอกระบบมีแนวโน้มลดลงอย่างต่อเนื่อง จากร้อยละ 55.3 ในปี 2561 ลดลงเป็นร้อยละ 51 ในปี 2565

แนวโน้มของแรงงานในและนอกระบบ พ.ศ. 2561-2565

ที่มา : การสำรวจแรงงานนอกระบบ พ.ศ. 2565 สำนักงานสถิติแห่งชาติ

- ผู้สูงอายุส่วนใหญ่เป็นแรงงานนอกระบบ ซึ่งผู้สูงอายุที่เป็นแรงงานในระบบมีเพียง 6.4 แสนคน (ร้อยละ 13.65) ส่วนผู้สูงอายุที่เป็นแรงงานนอกระบบมีมากถึง 4.1 ล้านคน (ร้อยละ 86.4) ส่งผลกระทบต่อคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ เนื่องจากผู้สูงอายุที่เป็นแรงงานนอกระบบไม่ได้รับความคุ้มครองหรือไม่มีหลักประกันทางสังคมจากการทำงาน
- ความเหลื่อมล้ำของค่าจ้างระหว่างแรงงานในระบบและแรงงานนอกระบบ โดยแรงงานในระบบได้รับค่าจ้างเฉลี่ยมากกว่าแรงงานนอกระบบถึง 2.1 เท่า โดยได้รับค่าจ้างเฉลี่ย 15,797 บาทต่อเดือน ขณะที่แรงงานนอกระบบได้รับค่าจ้างเฉลี่ยเพียง 7,539 บาทต่อเดือน สะท้อนให้เห็นถึงความเหลื่อมล้ำของค่าจ้างระหว่างกลุ่มแรงงาน ส่งผลต่อความมั่นคงในชีวิตของแรงงาน

ค่าจ้างเฉลี่ย (บาทต่อเดือน)

15,797
แรงงานในระบบ

7,539
แรงงานนอกระบบ

ที่มา : การสำรวจแรงงานนอกระบบ พ.ศ. 2565 สำนักงานสถิติแห่งชาติ

- ปัญหาที่แรงงานนอกระบบต้องเผชิญส่งผลกระทบต่อความมั่นคงในชีวิต ทั้งปัญหาจากค่าตอบแทนที่ไม่ปลอดภัยในการทำงาน สภาพแวดล้อมการทำงานที่ไม่เหมาะสม รวมถึงการไม่ได้รับสวัสดิการ ความคุ้มครอง ส่งผลให้แรงงานนอกระบบมีประสิทธิภาพในการทำงานที่ลดลง มีความเสี่ยงที่จะไม่ได้รับความเป็นธรรมในการจ้างงาน รวมถึงมีรายได้ไม่แน่นอนและไม่เพียงพอต่อการออม

ข้อท้าทาย

- การสร้างแรงจูงใจให้แรงงานนอกระบบเข้าสู่ภาคแรงงานในระบบเพิ่มขึ้น รวมถึงพัฒนาระบบสวัสดิการที่เหมาะสมให้ครอบคลุมแรงงานทุกกลุ่ม
- การฝึกอบรมทักษะของแรงงานนอกระบบ เพื่อพัฒนาความรู้ความสามารถให้สามารถประกอบอาชีพที่นำไปสู่การเพิ่มรายได้และสร้างความมั่นคงในชีวิต
- การสร้างวินัยการออมเพื่อวางแผนการใช้จ่ายอย่างเหมาะสม

